

Ірина ГРИЦАЙ
професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Аліна ІВАНЧЕНКО
здобувачка вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Медіація є одним із найпоширеніших у світі альтернативних способів урегулювання конфліктів. Упровадження медіації в Україні на сьогодні є одним із актуальних напрямів реформування системи доступу громадян до справедливого правосуддя та ефективним засобом зниження конфліктного потенціалу суспільства в цілому. У зв'язку з цим, кожен професійний юрист має володіти знаннями про медіацію, уміннями й навичками роботи із цим інструментом альтернативного вирішення конфліктів.

Медіація – це певна сукупність процесів, у якому спеціально підготовлений нейтральний та незалежний фахівець тобто медіатор, намагається допомогти вирішити конфлікт за участі добровільної згоди конфліктуючих сторін [2, с.101]. Медіатор виступає як посередник між двома конфліктуючими сторонами, він допомагає порозумітися і полегшує весь процес спілкування, поринаючи в позиції кожної сторони та враховуючи інтереси обох, завдяки цьому йому вдається знайти більш ефективні способи вирішення поставленої проблематики.

Розглядаючи медіацію, слід звернути увагу на її принципи, серед яких такі: неупередженість, конфіденційність та добровільність.

Так, медіатор має досить не упереджено відноситися до конфліктуючих сторін, ніяким чином не дати відчуття одній із сторін відчуття свою прихильність чи зайву зацікавленість в справі. Робота медіатора має бути об'єктивною та чесною і в жодному випадку медіатор не повинен бути зацікавлений в конфлікті або його вирішенні на користь однієї з сторін.

Досить важливим фактом є те, що вся інформація котру отримує медіатор мала конфіденційний характер і не була розголошеною чи оприлюдненою без згоди сторін або якщо цього не вимагає закон. Якщо під час вирішення конфлікту відбуваються збори чи засідання з однією із сторін, медіатор має заздалегідь це обговорити з усіма сторонами. Також є забороненим передача будь-яких даних, інформації щодо поведінки сторін про результативність справи.

До того ж, процедура медіації має добровільний характер. Змусити конфліктуючі сторони скористатися послугами медіації або хоча б спробувати скористатися ніхто не може. Оскільки основною метою медіації є добровільний процес, що полягає у взаєморозумінні на добровільному початку сторін, досягнути вирішення чесною та справедливою угоди. Добровільність передбачає наступне: жодну зі сторін неможливо змусити брати участь у процесі медіації; будь-якої хвилини кожна зі сторін має право відмовитись і вийти з процесу вирішення конфлікту; під час процесу кожна із конфліктуючих сторін може контролювати процес, тобто сам хід медіації і знову ж таки послуги самого медіатора протягом всього процесу прийняття рішення, сторони приймають добровільно [1, с. 164].

Основними характерними рисами медіації є такі: медіація є особливим видом переговорів, що мають певну структуру; обов'язкова участь медіатора; медіатор не є представником жодної зі сторін; медіатор сприяє сторонам у проведенні переговорів і досягненні взаємоприйнятної рішення [2, с. 102]. Діяльність у сфері надання послуг медіації в Україні поступово набуває рис окремої професії, відмінної від професії

юриста чи психолога. Але так чи інакше медіація має свою правову складову, що зумовлює залучення до її здійснення професіональних юристів як осіб, які рекомендують конфліктуючим сторонам проходження медіації, супроводжують або консультують своїх клієнтів у ході медіації.

Тому кожен професійний юрист сьогодні має володіти відповідними компетентностями у сфері забезпечення доступу до медіації та надання послуг із медіації, рівно як і знаннями щодо інших альтернативних способів вирішення конфліктів. Набуття знань, умінь та навичок із медіації у кожній юридичній професії сприятиме підвищенню ефективності у процесі комунікації з клієнтами, адже юридична професія, подібно до професії медіатора, передбачає роботу з людьми [2, с. 396].

Ефективність медіаційної процедури визнана європейським співтовариством, що рекомендує її впровадження у ролі основного методу альтернативного вирішення конфліктів на досудовому етапі та під час судового розгляду [3, с. 16]. Як свідчить практика, у країнах Європи 80 % спорів, що перебувають у провадженні суду та передаються на медіацію, вирішуються без судового розгляду. Доцільним є прийняття Закону України «Про медіацію», оскільки це могло б сприяти посиленню ролі медіації як альтернативного методу вирішення спорів, усвідомлення суспільством цього питання та інтеграції медіації в правову систему України.

Отже, медіація є невід'ємною складовою у професійній діяльності юриста. В Україні поступово медіація набуває рис окремої професії, даючи фахівцям медіаторам більше можливостей. Ця професія відрізняється від професії юриста та психолога, але має багато спільного з цими спеціальностями. Спеціалісту-медіатору потрібно дотримуватись зазначених правил та в жодному разі не ставати на одну з сторін. Слід урахувати, що кінцевим результатом медіації є не лише примирення сторін, а й прийняття компромісного рішення.

1. Боброва О.М. Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід. К.: Наш час, 2006.

2. Медіація у професійній діяльності юриста. За редакцією Наталі Крестовської, Луїзи Романадзе. Одеса, 2019.

Андрій ГУСЄВ
доцент кафедри психології
та особистісного розвитку
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України,
керівник Київської філії
ГО «Одеська обласна група медіації»,
член ГО «Національна Асоціація
медіаторів України»,
кандидат психологічних наук, доцент

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ БАЗОВИХ НАВИЧОК МЕДІАТОРА У МІЖПРОФЕСІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Одеська обласна група медіації (ООГМ) на сьогодні є найстарішою профільною організацією в Україні, яка існує з 1994 року. Організацією проводиться навчання як курсу «Базових навичок медіатора», так і різноманітних спеціалізованих курсів з медіації та конфліктології. За останні 7 років різними видами навчання з медіації, конфліктології та діалогу було охоплено більше 5000 осіб. За роки існування співробітниками організації був накоплений значний досвід навчання медіації представників різних спеціальностей (адвокатів, нотаріусів, суддів, поліцейських, працівників митної служби, чиновників різних рівнів, менеджерів, представників бізнесу, педагогів, соціальних працівників, психологів, викладачів ВЗО, громадських активістів тощо). Подальші наші висновки будуть базуватись на узагальненні зворотнього зв'язку від учасників різних програм навчання з медіації, конфліктології та фасилітованого діалогу.

З практичної точки зору цінність медіаційного підходу полягає у поєднанні в